Ч. 37 (472). Неділя, дня 9. вересня 1928. Рік X.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Živnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год 11—1.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан.

ТАРИФА ОГОЛОШЕНЬ: за текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·16 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·10 зол. за слово. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

Щоб гідно відсвяткувати великі роковини.

За чотири місяці — дня 22. січня 1929 припадає десятиліття проголошення на Софійській площі у Київі державности Єдиної Соборної Незалежної України при участи делеґатів західноукраїнських земель. Не судилось українському народові оборонити своєї державницької соборности. Не поталанилось воно йому у значній части через ворожу перемогу, але головна причина невдачі лежала безперечно у народі самому. Український народ до вихіснування цих великих історичних подій, якими були провал царської Россії і розпад Австрії, не був як слід приготовлений ані під оглядом національним, ані політичним. Тому саме у тій переломовій добі, яка мала рішати про майбутню долю українського народу, бракло йому двох засадничих умовин, без яких рішаючий успіх у боротьбі за державну самостійність не дасться і подумати. Умовинами тими є: повне національне освідомлення та ідуча з ним у парі карність, яка народові не позволить у рішаючій хвилі розбристись на партії і гуртки, що поборюючи себе взаїмно, унеможливлюють народові як цілости здобути незалежність і удержати її.

Здавалосьби отже, що по страшному досвіді з 1919 р. наше народнє життя піде перш завсе шляхом праці над освідомленнєм народа і вироблення у ньому духа єдности та карности, бо лиш тим одним способом можна спасти народ від загибелі і забезпечити йому хочаби лиш марне істнування аж до слушного часу, коли то історія вимірить нашому народови справедливість. Коли цей час прийде, сього ніхто не є в силі передбачити. Але хочаби він і як скоро прийшов, а положеннє міжнародне для нас було навіть напричуд корисне і пригоже, так це усе нінащо не придасться, як що наш народ не буде вповні освідомлений під оглядом національним і не буде як слід зорґанізований.

Якжеж в десятиліття великої історичної події представляється ця справа? Дуже сумно!

За останніх десять років для національного освідомлення народа зроблено дуже мало. Доказом того хочаби лиш факт, що не у сотках, але у тисячах українських сіл нема ще дотепер читалень „Просвіти“, ані кружків „Рідної Школи“, ані кооператив, ані ніяких инших народніх орґанізацій. Шкільництво наше без замітного протесту з боку українського населення зістало буцімто зутраквізоване, а в дійсности таки зпольонізоване. Безграмотність буйно цвите та зростає з року на рік, а наколиб далось перевести якусь статистику у тому напрямі, то ми зжахнулибися, яке велике число тих, що рік річно відцуруються від спільноти з своїм власним народом. Під оглядом економічним бідніємо з дня на день, лишень тому, що не вміємо чи не хочемо зорґанізувати у себе власного промислу, хочаби лиш ремісничого і власної торговлі. Пригорщами викидуємо свої кerваво запрацьовані гроші там, звідкілля вони до нас вже ніколи не повернуться у наш хосен (коби лиш не на нашу шкоду!) Вслід за тим і під оглядом політичним представляємо лиш образ занепаду. Наш народ політично або зовсім не зорґанізований, або розбитий на ріжні, не завсіди так дуже потрібні партії, які себе взаїмно лиш завзято поборюють, а тим самим нашим недругам побіду над нами більше улекшують, як самі є сього свідомі.

Серед таких обставин успішна боротьба народа вже не за свої права, але навіть і за своє істнування ніяк немислима. О скільки цей стан не мавби змінитись на краще, то нема що манитись: ми програємо в друге боротьбу за істнування народа, тим разом боротьбу вправді некроваву і розложену на десятки літ, а через те у наслідках своїх не завсіди помітну, але за те боротьбу, якої висліди будуть вже неминучо і невідклично рішаючими.

Положення наше є грізне у повному того слова значінні. Без пересади можна сказати, що ми, як нація, маємо ніж при горлі. Нам вже тепер нишком похоронну пісню співають. Не будьмо отже тими, що не тільки самі живцем лягають у могилу, але ще і самі власними руками копають собі свій власний гріб!

Схаменімся! Нам треба чим скорійше взятись за розумну, згідну, доцільну, плянову працю на усіх ділянках народнього життя, бо лиш тою дорогою вспіємо спасти українську націю по сьому боці кордону від постепенної загибелі.

Здійснення сього зазиву зустрічається з двома важкими перепонами, якими є: наша байдужність і наше партійництво. І тому при наближаючихся великих роковинах хочу кинути у нашу суспільність клич, щоби ми з одним і другим зробили вже раз лад. Коли як коли, але у десяті роковини геройської самопосвяти тих, що життє своє молоде зложили на жертвеннику Української Держави, повинно в нас проснутись народне сумління і спонукати нас до переведення строгого обрахунку з самими собою, та до завдання собі важливого питання: „Що нам зробити, щоби перевести зміну на ліпше?“ — Що зробити?

Перш усього нехай ці великі роковини стануть для нас святом загального народнього замирення! Хай у ті роковини щезне серед нас на все злощасна партійна завзятущість, яка немов злий дух лиш розєднує наш народ, а не лучить його у одну цілість! Партії можуть остаточно навіть і остати, якщо воно так мусить бути і инакше бути не годно, але хай принайменше уступить з народнього життя цей дух партійної ненависти, нетерпимости і зажерливости, який виключає усяку злуку і унеможливлює усяку додатню збірну роботу. Треба, щоби у ті роковини зїхались у Львові виднійші представники наших партій в цілі установлення якогось modus vivendi, себто правильника співжиття між нашими партіями, так, щоби устала на будуче ця безглузна, взаїмна міжпартійна ворожнеча, яка лиш деморалізує народ, усяку продуктивну роботу спинює і лиш розростови нещасної демаґоґії пособляє, що нам вже стільки лиха накоїла. Такі самі зїзди повинніби відбутись відтак і по повітах, так, щоби повітрє прочистилось і одна думка та одно стремління обняли весь народ. Тоді буде можна приступити вже і до боротьби з національною байдужністю, бо так, як тепер справа стоїть, то наше партійництво чимало людий лише відстрашує від народньої праці.

Коли поведемо діло так, як я це представив, то тим самим пошануємо память Борців за волю України так, як їх памяти це належиться, і як вони самі того собі бажалиби, бож ясна річ, що лиш єдністю, а не партійництвом вспіємо піддержати цю велику ідею, за яку вони лягли у могилу. Наколиже обмежимось до відсвяткування цих роковин так, як це звичайно у нас практикується, себто при помочи „великих слів великої сили“ і більше ніщо, у такому разі будьмо того свідомі, що роковини ці для памяти поляглих будуть хіба лиш — зневагою, так як зневагою для памяти поляглих є наше теперішнє життє народне і політичне з своєю знедисциплінованістю, з своїм партійництвом, та своїм самодурством.

Кидаючи цю гадку у народ, бажавби я дуже, щоби перш усього наші селяни виявили у тому ділі свої погляди так у часописах, як і на ріжних зборах, з яких відтак належалоби висилати звіти до редакцій часописів.

Роман Гамчикевич.

РАБУНКОВА ГОСПОДАРКА ЛІСОВА.

Від 10 літ ведеться рабункова господарка по лісах Сх. Галичини. Були поміщені у нас дописи про те, а останніми часами з Теребовельщини (село Глещава і сусідні), в якій наші селяни скаржились, як винищується молодий ліс з величезною шкодою для цілої околиці. Як так дальше піде, то наше карпатське підгірє і самі Карпати стануть пустинею, покритою скалами і піском. Вже тепер гори, які донедавна були покриті лісами, стерчать голі, вода змиває з них верству землі, а зпід неї показується каміння і пісок, який усувається і надає горам виду пустині. Це винищуваннє лісів має також вплив на клімат нашого краю, а учені кажуть, що елементарні катастрофи — посуха, злива, градобиттє ітд. стоїть в звязи з винищуваннєм лісів.

Взагалі вигляд Галичини зміняється. Стається вона краєм без лісів. А побіч горалень, одинокого „промислу“ галицького, засіялись, як гриби по дощі, жидівські тартаки, де жидова тне дерево на дошки, ковбки і тд. і висилає їх до чужих країв.

І стриму нема ніякого, бо дерево має реперувати пасивний білянс торговельний, а польські ґазети тішились, що в Польщі „kwitnie przemysł drzewny“. Але останніми часами вже і деякі Поляки зачинають інакше дивитись на той „деревний промисл“. От ґазета „Piast“ в ч. 34 пише дослівно так: „Дуже завзялися новочасні Поляки в дикій жажді витеребити ліси в Польщі. Через сто літ неволі не вирубали в трьох заборах стільки, що за тих десять літ. Попросту якби сказились зі злости, що так богато ще лісів лишилось. Знавці оповідають о тім рабунковім тереблєнню зі страхом і обуренням. Попросту обкрадаємо, як бандити ті покоління, які прийдуть по нас. З міліярда метрів шестистінних нашого деревного запасу за літ десять лишиться небогато. Мабуть вже грозить слідуючому поколінню брак лісів... Мабуть урядова охорона лісів є вже лиш на папері. Трансакції лісові приносять міліони і пани в пень вирубують ліси“.

Так вже пишуть нині і Поляки. Та з цего мала потіха. Ліси далі зникають з лиця землі. Здається, що всі власники лісів (також і камеральних) гадають собі таке: Хто знає, що то буде. Треба користати, поки можна. І запродують ліси жидам, а ті руками нашого бідного населення голять як бритвою. Гори наші що день більше лисіють.

Наші посли і сенатори з парляментарної трибуни повинні піднести голосний протест проти рабункової лісової господарки і домагатись її припинення.

Чи наш народ думає?

В кількох статтях „Укр. Гол.“ під заг. „Як помогти нашим селянам?“ — кидав я ріжнородні гадки, на ту тему, щоби викликати полеміку, розвинути дискусію, розбудити провідників, рушити з місця ту спячу колоду. На мої питання відгукнувся лишень один якийсь народолюбець, котрий скрився під псевдонімом „Селюх“ і на тім справа покінчилася. А верби росгуть собі дальше все в гору та в гору! А темнота і біднота між народом щораз більша, народу прибуває, а ґрунту ні! За яких двайцять літ дійде до цего, що ми станемо народом жебраків, бо не буде що ділити.

Використавши свободу у місяці серпні, вибрався я у відвідини до кревняків, знакомих та до тих, під адресою котрих писав я ці статті. Звидів я деякі сторони гористої Лемківщини та Бойківщини, та деякі доли Самбірщини та Рудеччини, щоби прислухатися до життя народу, відчути його потреби, його жалі та болі. При тій спосібности довідався я, що в селі Вільхівцях, сяніцького повіту, ґрунти селянські так роздріблені і вузісінькі, що наш брат, не може на своїм ґрунті поставити хати, бо половина хати мусілаби стояти на ґрунті сусіда! Як так дальше піде, то ми станемо народом рабів — половина народу піде на службу по містах до жидів, та всяких других чужинців, як пішло вже сотки тисяч дівчат нашого народа на службу по містах, де більша половина винародовляєся, а решта спадає на дно моральної гнилі і гине по шпиталях та домах роспусти — а ми на це дивимося безрадно — і не розпочинаємо ніякої орґанізаційної роботи, щоби цему лихови запобігти.

А нашим святим обовязком тепер повинно бути — якнайскорше перевести орґанізацію бездомного і беземельного нашого пролетара, і вказати йому певне і догідне жерело праці і доходу з неї. Цим новим жерелом доходу має бути шовківництво. Підчас моїх мандрівок, по місцевих читальнях старався я в популярних викладах і опертих на демонстраціях, роз розвинути перед очима наших людей нове жерело красного з шовківництва доходу, при невеликій праці та коштах. Де лишень я вступив, наші люди на саму згадку про щось нове, (про шовківництво), здвигали початково раменами, якось недовірчиво ставились до цеї теми...

Гм... подумав я собі, — могли недовірчиво відноситись до цеї теми великі пани в польських міністерствах і до перших піонерів цього промислу, можуть недовірчивими бути і наші селяни...

В деяких селах треба було ужити до заохоти піти на відчит про шовківництво невинних підступів, в чім помагали мені місцеві діячі, накликуючи до читальні людей слідуючими словами: „Слухайте, хлопці та дівчата і ви чесні ґазди та ґаздині: Приїхав один пан зі Самбора, буде роздавав шовкові хусточки. Ото зійдіться до читальні, вечером по роботі!“ І дійсно це трохи помагало... Поволеньки, недовірливо, як то у нас буває, зачав народ тут і там сходитися до читальні, навіть у будень.

За хвилю, як я розпочав виклад з демонстраціями, саля заповнилася по береги. Констатую, що народ всюди запалився до цеї роботи, всюди без винятку заохотився, зацікавився. Найбільше йому подобалось це, що то не буде жадна спілка, що кождий буде робити сам на себе та на свої діти — кождий, хто засадить 20 дерев морвових, заробить собі у своїй хатині від 500 до 600 зл., за півтора місяця праці перед жнивами. В деяких селах бачив я значний поступ у думанню людий і це думання розвинулосьби ще більше, якби люди всюди мали відповідних провідників, які малиб на оці інтереси народні. Однак таких провідників, на жаль, всюди мало, це білі круки, а загал дбає лишень про себе.

Через цей час обїхав я села Вільхівці, Залуж, Війське, Лішню в повіті сяніцькім, Яблінку нижню, Височко нижне, Вотелку нижну в турчанськім, Ваневичі та Моровичі в самбірськім, а Куропуж, Вощанці і Рудки в рудецькім повіті. В селах дальше від міської „культури“ положених, народ справді думає мудрійше, мислить розважнійше, дає розумні запити. В деяких селах, де перед 30 літами стояли лишень корчми, де пяне парубоцтво розбивало собі голови колами, там нині відбуваються під голим небом народні фестини, урозмаїчені вправами луговиків та луговичок, переплітані гарними народними співами, як це мало місце на Військім, де під проводом о. Андрейчика, села Війське та Залуж піднялись дуже високо. Любо було дивитись на вправи ґімнастичні молодежи, як старики придивлялись „який то нині світ настав“, а як малі діти з боку прібували й собі таких вправ, як їх старші брати та сестри.

Так само думаючий народ застав я у Височку нижнім, в глубині турчанських гір, де люде серіозно слухали викладів про шовківництво і порівнували виклад з тим, що бачили в Італії. Їхні розумні очи, їхні запити вказували, що народ думає, що брак йому лишень щирих провідників, які давалиби лишень товчок, а народ сам справу возьме у руки і поведе наперед.

Таким самим думаючим представився мені народ у Вощанці, в рудецькім повіті, де піонер народньої роботи о. Кульчицький С. богато праці вложив для піднесеня села і цю позитивну працю його видно на кождім кроці в селі і повіті. Вощанчани вслухувалися у виклад про шовківництво з запертим віддихом, а по скінченій лекції, розвинули гарну дискусію на цю тему. Їхні розумні очі, мудрі запити свідчили, що цеї справи не спустять з очей, заберуться поважно до праці, возьмуть сокиру у руки, вирубають верби, а насадять морву як у Італії, щоби їхні діти не йшли на службу до жидів...

Гірше представилися мені села Вільхівці під Сяноком та Ваневичі під Самбором. Оба села по кілька км. віддалені від міської „культури“. По очах зібраного народа видно було, що деякі з них менше думають, а дивляться як баран до аптики, отворивши заслинену губу, а були й такі, що не знали про що річ йде. Жаль дивитись на такі одиниці, але хто прочитає хроніку ваневицької церкви написану бл. п. о. Боберським, де колись було 33 коршми, цему стане ясно, чому деякі слухачі представлялись такими звироднілими типами. У Вільхівцях через 100 літ в окладом було к. к. „Hengsten-Depot“, де улани-Чехи та Німці плекали розплодові кобили, що дуже відємно відбилось на інтелект нашого народа. Тому там тільки шкрофулічних, сухітничих, безсильних і слабоумних типів. Даремна і тяжка там праця, хотяй оба села мають знаменитих провідників, світила між нашим духовенством. Ваневичан, потомків Татар, тяжко якось зорґанізувати, що видно навіть по церковнім співі, де кождий на свою руку співає, зачинає і кінчить. За це похвалити можна молодий хор в церкві Вільховецькій, де під умілим проводом сина о. пароха спів стоїть так високо, якце почути можна лишень за кордоном. За це читальня у Вільхівцях нище критики, крomі бруду і смітя на підлозі не було ніякої ґазети — а за це верби у обох селах найбільші та найгрубші!!! В обох селах народ мало думає!

Найбільшим лихом нашого села, це незгода між людьми, останніми часами — навіть на тлі політичнім. Але ця незгода дається завважати і в самім Сяноці, на цім послідним клаптику нашої не своєї землі — де робітників народних на пальцях одної руки почислити можна. Тут одні другим кидають колоди під ноги, як це діється з Др. Блавацьким. Цего одинокого тут серіозного робітника (Дра Блавацького) початкуючого адвоката, чоловіка бідного, який рвеся до народної роботи, з кривдою для своєї родини, обкидано ординарними лайками в радикальнім „Гром. Голосі“! За це, що ця людина в зимі і в літі, від року 1923 як лишень прийшла у цей глухий куток, їздить по всіх вертепах Сяніччини та закладає всюди кооперативи, кружки „Рідної Школи“ та „Сільського Господаря“ обкинув безіменний автор лайками в ґазеті, яка в тутейшім кутику не має жадного приступу, а тутейші киринники розкинули еї даром по селах темної Лемківщини! Чи така робота обдумана, в тій закутині, де нам яко нації ґрунт з під ніг усувається, де наші вороги спрягли всі сили, щоби нас яко націю стерти з лиця землі!? Подумайте, без-

іменні панове, над тим, що в Сяноці до року 1339 не було ані одного Поляка (Грушівський Іст. Укр. Руси т. III. ст. 202). А нині? Де наші чотири церкви, де Владиче? Чи це має бути заплата Дру Блавацькому за ведення хору в одинокій сяніцькій церковці? А п. Подубінському за його боротьбу за українську школу в Дубрівці?!

Панове встидайтеся! бо народ і там зачинає думати... і бачить і відріжнить полову від зерна, він бачить, хто працює для него, а хто для себе, хто легко нажив маєтки, а хто працює для ідеї. — Народ думає. — *Іван Филипчак,* проф. уч. сем. в Самборі.

Дописи.

З Борщівщини. Горяче літо і жнива змінили хід читальняного життя, яке тепер перенеслося з читальняних будинків під голе небо на свіжий воздух. Тепер ціле село в полі. Блищать на сонці серпи, звенять коси, звиваються вязальники, піт заливає очі, а пісня пташкою злітає з нив у гору і несеться вітром понад полем, понад українською землею. Праця і пісня обєднує всіх в одну сімю. Ідуть розговори. Словами, коротко, зайцем перескакують з ниви на ниву. Про що? Про жнива, про хліб і про громадські та читальняні справи. А дожинають женці свою ниву, здоровляться з женцями на нивах сусідніх сіл. По слові „помагай-бі" чути: „А як ваша читальня" — „Коли даєте фестин?" — „Коли покриваєте дах?" — „Де берете камінь на читальню?" — „Яку виставу тепер приготовляєте"? — „Ми хочемо до вас приїхати з виставою". — „Ми даємо в неділю фестин на бібліотеку, приходіть до нас!"... І так без кінця. Радісно робиться на душі, коли почуєш, як ті спрацьовані люди в таку горячу хвилю жнив не забувають про свої освітні справи. Там, на нивах, серед гамору праці укладаються і кристалізуються пляни освітньої роботи, ухвалюються вистави, фестини, будови і ремонти читальняних домів, закупно книжок до бібліотеки. Там порозуміваються члени читальні між собою і з членами сусідних читалень... — Так ідуть у нас жнива! А в неділю не сидиться в хаті, ні! Палицю в руки, тай чимчикуєш десь на село. А там — Боже милий! Як в улию. Вже здалека чути музику і видно височенний стовп з хоругвою на вершку. Це читальня чи Луг дають фестин. Підходиш близче. Полянка чи майдан повні народу. Всі в святочних одягах, метушаться, радіють, сміються... Йдуть забави, йдуть і поважні розмови по гуртах. Глядиш за холодком і око твоє спиняється на розкинених по фестиновій площі шаласах. Зроблені з дощок і повкривані пестрими, домашнього виробу веретами, манять до себе гостий. Тут буфет, там фантова льотерія, там знову ворожка, вудка щастя, стовп щастя. Коло одних шаласів товпляться старші, коло других молодіж, коло инших передовсім діти. Богато ріжних забав. Тішиться старе й мале. Кульмінаційною точкою фестину є вправи Лугів або Соколів. В мальовничих народніх строях, справно і твердо вмашеровують на площу вправ, вислухують команди і виконують ріжні вправи. Радіють видці, радіє село. Наше село!... Кожда читальня старається дати фестин. А користь з того? По перше матеріяльна, бо здобувається гроші потрібні все кождій читальні, а по друге моральна. Як одно село уладжує фестин, то до нього приходять в гості всі сусідні села, часом і пять або й шість. Приходять зорґанізовано Луги, Соколи та члени сусідних Читалень. Такі взаїмновідносини звязують зі собою поодинокі села і причиняються до благородної ривалізації на тлі удосконалювання своїх орґанізаційних форм. Тому-то фестини по наших селах, попри свій забавовий характер, виглядають трохи на народні свята, а нераз то дійсно становлять собою одну з точок програми ювілейного свята читальні або посвячення угольного каменя під будову читальняного дому. Красу тутешніх фестинів підносить народня ноша, що в Борщівщині є надзвичайно гарна, мальовнича і ориґінальна. Деякі села мають ношу подібну, а инші, хоч нераз хатами віддалені від себе лише на 200 до 300 метрів, вдягаються зовсім инакше від своїх сусідів. На тлі ноші панує великий консерватизм, що в сім випадку є зовсім оправданий і навіть похвальний. Прирівняймо н. пр. одяг дівчини зі Стрілковець, Пишатинець, Більча, Сапогова чи Сковятина до найкращого одягу будь-якої стриженої панни з міста, то побачимо в тім послідним сіру банальність і відсутність всякої краси. Прийдеш н. пр. на фестин, що відбувається десь на лагіднім узбіччу балки, над селом, то здається тобі, що се якась дужа рука розсипала по зеленій мураві жмут пестрих квіток. Видно, що природа обдарувала тутешній народ великим почуттям краси. Прегарні вишивки це одна з форм, в яких обявляється мистецька душа тут. селянина. — Такі фестини-свята відбулися в цілому ряді сіл: Ланівці, Пишатинці, Мушкатівка, Сапогів, Підфилипє, Скала, Худівці, Верхняківці, Волківці, Більче, Шупарка, Бурдяківці, Стрілківці, Коваччина, Вербівка, Жилинці, Іванків, Лосяч, а 5. серпня уладила філія Т-ва „Просвіта" в Борщеві великий повітовий фестин. На нім були заступлені більше або менше майже всі села повіту. Прибуло також 12 Лугів, що справно виконали пять гарних вільноручних вправ. На тім фестині відзначилася найбільше дівоча чета луговичок зі Сковятина, а то своїм гарним вбранням і зручним виконанням вправи до пісні: „Ой у лузі червона калина"... — На кінець додам, що більшість священиків немов бойкотує ті народні фестини і не йде на них зовсім. Так було і на фестині філії Т-ва „Просвіта". Задивлені у „величню станиславівську ідею", не знають иншої правди на світі, лише ту, що виходить у Львові, не люблять иншого світла лише те, що іде з „Нової Зорі". Таке поступовання сильно підкопує їх авторітет в народі. — Ікс.

Іскань, пов. Перемишль. Колись у нашому селі розцвитало життя просвітянське і село швидко йшло до того, щоб заслужити собі на назву культурного. Осередком того освітного руху була наша читальня „Просвіти". Так щож? Є всюди темні духи. В лютім ц. р. Староство читальню розвязало і опечатало будинок, який тільки що збудували і який цілого року думали ми викінчити зовсім, щоб в зимі можна було віддати громадянству. Помимо кількаразової інтервенції в Старостві і Воєвідстві і внесеного рекурсу не дозволено вітворити Читальні досі, а жандармерія зі своєї сторони слідить кождого, хто тільки спімне про нашу кривду і заглядає в кожду діру, чи там люди не сходяться. Це не то що не сприяє освітній праці в тім забутім Богом закутині, як Дубенчина — але ще й других людей відстрашує від читальні. Не знаємо вже до кого вдатися в тій справі і просимо тому нашу Парляментарну репрезентацію зайнятися тим ненормальним явищем — инакше будемо мати повну підставу думати, що владі залежить на тім, щоб в нашому селі Читальні „Просвіта" не було. — Члени Читальні.

З Польщі і про Польщу

Премієр Бартель вже вернув з купелів і вже відбулась рада міністрів. Рівночасно нараджується премієр зі своїми однодумцями політичними. О що ходить в тих нарадах? Передовсім гнете польську державу недобір в польськім білянсі торговельнім. Тому наклинкують польські газети купців, щоб не спроваджували чужих товарів, а уряд зі своєї сторони придумує способи, як зменшити довіз товару з заграниці. Рівночасно Бартель обговорює справу зміни конституції. В звязи з тим казав Бартель, що зміна конституції наступить скорше, як дехто сподівається. Значить, польський уряд вже має вироблений плян, як перевести ту зміну. Мабуть уряд має певність, що посли трохи погорогуються тай злагідніють і ухвалять зміну конституції, якої бажає собі уряд. Посли будуть боятися, щоб уряд не розвязав сойму, бо тоді пропалаб посольська плата. Знає про це Бартель, тай кпить собі. Мовляв, зміна конституції буде переведена скорше, як дехто сподівається. — Маршалок Пілсудський сидить в Румунії. Оногді відбув він подорож до Букарешту, щоб поклонитись королевій-вдові Марії, а опісля їздив до Констанци над Чорним Морем, щоб привитатись з 6-літним королем, котрий цего року зачне учитися читати і писати. Тепер перебуває малий король з мамою на Пілсудських купелях. До него то Пілсудський мусів відбути далеку подорож. — Дня 23 і 24 вересня на німецькій границі між Тчевом а Старогардом відбудуться маневри польських організацій військових. Покровителями сих цивільних маневрів є корпусний комендант з Торуня Бербецький, поморський воєвода і польський епископ Оконевський. Військові власти випрацюють плян маневрів і переведуть його при помочі своїх офіцерів, а також відкомендирують військо, щоб скріпити маневри, в яких возьмуть участь ріжні роди зброї — отже: піхота, кінниця, артилерія, літаки, компанії наколесників звичайних і моторових. Цими маневрами на німецькій границі дуже подразнені є німецькі газети.

Що чувати в світі?

Большевики заговорили з нагоди шкільного року про своє дотеперішне большевицьке виховання та про долю дітий. Усі часописи присвятили тій справі богато місця — а виходить з нього, що в ніякім краю на світі не є так зле дітворі, як у большевицькій державі, про яку комуністи кричали і кричать, що вона буде раєм для всіх. Комуністи проголосили, що моральність, супружество і родина — це буржуйські видумки, а найвищим законом є тільки природна похіть. Тому нині в большевиків можна навіть три рази в тижні женитися тай розводитися з жінкою. Такий стан мусів відбитися на дітях, яких комуністи уважають за державне добро і до яких ні батько ні мати не мають ніякого права. Щоб забити в дітях родинні почування, большевики постановили, що всіх дітий держава забирати-ме до захистів, де вони будуть виховуватися на правдивих комуністів. І щож показалося? Ще в літі тамтого року писала вдова по Леніні у „Правді" таке: „У захистах ми маємо 800 тисяч дітий, а кілька міліонів дітий є записаних безхатніми. Куди їх подіти? Ми мало про них думаємо. І чи ми такі безсильні, що не можемо знайти для них иншого ратунку, як щоб вернути їх родичам?" — Того року число безхатніх дітий ще збільшилося. Як харківський „Комуніст" таке: „Голодні, обдерті, змерзлі тиняються вони по місті, сплять по вулицях, по виходах, по пивницях, брамах і під вагонами. Всюди їх гонять, викидають, бють, поштурхують. На їх лицях і раки і скорбут (страшна хороба з нужди, при якій тіло відпадає кусниками) і рани і прищі, а деякі так ослаблені, що не мають сил жебрати". А „Правда", яку редагує Бухарін, пише: „Ці діти загрожують публичному спокоєві, бо як не дістануть милостині, то крадуть. Вони навіть гуртуються у банди і нападають прохожих". Чиж можна цьому дивуватися? І чи можна тепер не вірити в те, про що недавно писали часописи цілого світа, що величезна банда дітий бездомних напала на одно місто на Поділю і підпаливши, почала грабувати його? Тож большевицькі часописи писали навіть про те, що селяни не могучи дати собі ради з бездомними дітьми зажадали від уряду, щоб дав їм дозвіл стріляти їх, як собак. Урядова статистика виказує, що на 100 дітий у большевицькій державі є 60 алькоголіків, 20 убійників, а на 100 малолітних дівчаток 58 удержується з полової розпусти. — Окрім цього в большевиків в останних часах страшенно розпаношився бандитизм. Бандитами є 70% членів Ком сомолу (Комуністичного союзу молоді) який большевики закладають у всіх краях, хотячи „ущасливити світ". І не даром на останний зїзд молоді світа у Голяндії не допущено навіть представників Ком-со молу. Світ знає, що большевикам більш о революцію та заколоти ходить, як о виховання дітий і хоча большевики міліони рублів викидають на збольшевизування молоді — то Комсомоли дуже слабенькі. За те у себе мають большевики докази комуністичного виховання дітий: жебрацтво, нужда, хороби і бандитизм. Це починає вже застановляти большевицьких проводирів і в одному з останних чисел питає „Комуніст": „Хто понесе прапор революції — як ми старі революціонери за кілька літ минемося? Оті голі, обдерті, хорі духово і тілесно діти"?

Німеччина гостила у своїй столиці Берліні представників парляментів цілого світа. Зїхалося їх 700 від 36 народів. В якій цили? В р. 1889 повстала орґанізація під назвою „Міжпарляментарна Унія", яка поставила собі завдання реґулювати життя між народами. Від того часу відбула вона 25 зїздів, а останнім був саме сегорічний зїзд в Берліні. Багато справ обговорено на тім зїзді, але найважніщі з них три: 1) упадок парляментаризму, 2) недоля національних меншостей 3) мирне співжиття народів і держав. Зїзд ствердив, що у всіх державах парляментаризм упадає, а парляменти заміняються в доми галабурд і бійок. Ба, навіть і *стріли падають там, як це недавно було в білгородськім* парляменті. Тому зїзд радив, як підняти повагу парляментів. Неначе в звязи з тим була справа національних меншостей, бо вони підносячи протест проти гнету, також гальмують парляментарне життя. Тому зїзд ухвалив, що національні меншости повинні бути трактовані справедливо і мають повне право жити і розвиватися в своїй національній культурі. Третою справою було мирне співжиттє народів і держав. Президент „Парляментарної Унії" говорив так: „Як не зумієте витворити нових способів уреґулювання між народних взаємин, як дальше викидати будете міліони і міліярди, щоби уліпшувати машини до убивання людий — замісць прийти з помочю убогим цего світа, то виб'є остання година, що оповістить конець ваших урядів. Як президент світового парляменту, хотівби я промовити до цілого світа, щоби почув мою пересторогу і так зачав поступати, щоби надійшов вже той час, коли знаряди до убивання людий будуть показувати в музеях, так як тепер показують знаряди з тортур з середновічних часів, а люди будуть дивуватися, що щось подібного було взагалі можливе." В зїзді „Міжпарляментарної Унії" брали участь також представники українського народу по цім боці рижської лінії.

У Франції підписано 27. серпня противоєнний договір Келльоґа. Підписання відбулося при великих парадах. Цілий Париж був святочно прибраний. До Парижа зїхалися представники держав вже кілька днів наперід. Велику параду зроблено міністрови закорд. справ Німеччини Штреземанови, коли він висів на двірци з ваґону. Саме підписання почав промовою мін. спр. закорд. Франції Бріянд, який звертався спеціяльно до Штреземана, хвалив його розум і політичний хист та вказував на те, яке то значіння має побут Штреземана в Парижі, у якому вже кількадесять літ не було німецького міністра, до тогож і між колишними ворогами. Бріянд заявив, що він вірить в будуччину того договору і що війна від тепер зникне. Після промови спеціяльним золотим пером підписано договір. Підписали його: Німеччина, Америка, Бельґія, Франція, Анґлія, Канада, Ірляндія, Нова Зеляндія, Полуднева Африка, Італія, Японія, Польща і Чехословаччина. Після підписування усі гості удалися на обід до секретара Келльоґа. В тім самім дні рішено запросити до підписання договору ще 43 инших держав, в першу чергу большевиків і Австрію, до яких вже вислано запрошення. — Штреземан в часі свого побуту в Парижі відбув конференцію з Поанкаре́м, мабуть про евакуацію Надренії. До чого договорилися *оба політики, не знати,* бо держать все в таємниці.

Анґлія (як ми вже про це писали) заключила тайний договір морський з Францією, яким обі держави реґулюють між собою морські зброєння. Цим договором образилась Америка, яка уважає його демонстрацією Анґлії проти американської фльоти. Тому між Америкою а Анґлією настала ворожнеча. З цеї то причини американський міністер справ закордонних Келльоґ в повороті з Парижа поминув Анґлію і поїхав до ірляндської столиці Дубліна. З Европи має вертати американським кораблем „Левіятан", котрий виїздить з Лондону до Америки. Але Келльоґ так уникає Анґлії, що не хоче навіть заїхати до льондонської пристані, щоб сісти на корабель „Левятан". Тому він з Ірляндії поїде иншим кораблем до французької пристані Шербурґа і тут пересядеся на корабель „Левіятан", котрий з Лондону сюди припливе. Також американський

ІВАН МАРКІВ.

ЗАРАДНІСТЬ.

Був собі чоловік, та жінка. Старенькі були обоє, але ще кремезні. Усього було в них доволі, лише діточок не мали. Та що робити! Як нема, то нема. Жили обоє, як Біг приказав, бідного в потребі поратували. Прийде передновок. Крухо в людий. До кого йти? До Василя і Палагни Чижиків.

— Татусю, така й така річ. Пожичте, чи продайте за гроші, чи на відробок.

— Поможемо, чому ні. „Як цвите боб, то найгірший глод — але як прийде Еля, — буде черево як кобеля". Ходіть до комори.

І Василь чи Палагна вели пропака до комори.

— Дивіться, всім Господь поблагословив, скрині повні, гамбарі понасипувані, лише діточок Бог не дав.

Як у кого трафилися хрестини чи похорон — все Чижики там були. На похороні потішили, розрадили, на хрестинах чи комашні веселили, розумні слова говорили. Тому то всі люди в селі Чижиків любили, поважали. А вже без них ані одне весілле не обійшлося. Все Василь старостив, а Палагна свашила, господиниа, або була таки за „випий горівку". Варто було їх і на весілле запросити. Жениться богач — Василь у дарунку великого когута чи курку, а як бідний — то кілька пшеничних паляниць, сира, масла. Одному навіть теля на возі привезли. Що то була за комедія, як то Василь і Палагна заїхали перед хату, де було весілля, а на возі гладонька сьомитижнева теличка! Жінки, що гляділи зі двору у вікна на танці, крикнули: „марш, марш, марш — музики!" Із хати, мов з улія висипалося: вибіг дружба з нагайкою, вилетів хорунжий з хусткою до палиці привязаною (а на верха був дзвіночок), вибігли музиканти, як не втнуть марша! Господи! Аж мені старому й лисому на сю згадку ноги дріжать. Люди віз обступили, музиканти стали перед коні (а вони фор! фор!), вибіг молодий, молода, їх родичі, аж плачуть із радости. Крик, шум, рейвах... А бас: бум, бум! а решітко: чах, чах! Теличка на возі зривовано глядить то сюди, то туди, а далі як не замекає, як не підскочить! Була би вискочила з воза, але привязана була за шию мотузком до полудрабка....

Прийшов раз Чижик вечером звідкись і каже:

— Палагню!

— А гов?

— Ти не спиш? Не чула ти новини? Таже Тимко Сирватчин посватав Фесю Фасольчину. Вже й на оповіди віднесли. Нині просив мене Тимко, щоби я йому старостив. Як ти скажеш: іти, чи ні?

— Пек запек! А чомуж би ні?

— Але й тебе просили. А ти як? Бо без тебе омкно мені булоби на весіллю.

— І я піду. Як просили, то піду.

Надійшов день весілля. Палагна виряжила мужа в старости. Дала новеньку сорочку, камізельку, чистий кафтан.

— Палагню, як по тебе дружба з хорунжим і музиками прийдуть, памятай, аби-ти їх добре погостила.

— Я то вже знаю. А що таке для них би приладити?

— Зарубай курку, звари юшку, пирогів і пшоняної каші на молоці. Але такої під міру: ні густої, ні рідкої.

— Не знаю, кілько пшона дати то до баняка, щоби така каша була.

— Я при війську кухарив, то знаю. Возьмеш дві пригорщі і ще жменю. Буде сама добра каша.

Весілле у Тимка Сирватчиного дуже гучне. Дві музики грає: одна в хаті гостям, а друга перед хатою для хлопців і дівчат. Ся друга вибирається небаром по свахи: і по Чижичку має йти. А Палагна ладить страву... Курку усмертнила, бульбу зі сиром на пироги потоптала. Служниця ліпить пироги, а Палагна наставляє баняк з молоком на кашу. Раптом: Господи! Кілько-ж пшона дати! Боже! Ось що стара голова значить. Забула! На смерть забула, кілько старий казав. Що-ж тут робиточки, що діяточки? Посилати служницю, щоби запиталася? Не випадає! По перше дівка з неї, з господині сміяласьби, а по друге: як його запитатися. Може він за столом, як викликати. Ні, не пішлю. Палагна нову спідницю на себе, хустку також, жмуди гребеньом мах, мах! і в дорогу. Сама.

А тимчасом весільці перекусили, вилазять ізза столів (було їх два), посідали по лавицях, запічку, припічку. Старші жінки й на піч повилазили. Будуть бавитися, аж поки всі бояри не посходяться, тоді буде великий обід. Всі звернулися до Василя Чижика.

— Татусю Василю, ану потанцюйте трошки. Ніхто ще так не потрафить, як ви.

— Знебувся я вже своїх сил, діточки, знебувся. Життє мені їх відобрало.

— Ей де! Вам ще ніхто не дорівнає — просили.

— Не танцювати вже мені, ай посидіти, побалакати.

— То заспівайте що-не-будь.

— Добре, заспіваю.

Всі затихли. Василь зачав:

Гей, вертайтеся літа молодії,
Тай до старих в гостиноньку...

І полилася тужлива пісня. І про те, що як камінне із дна моря не поверне, так не вернуться літа молодії до старих... І про те... і...

Весільні гості мовчали. Старі позвішували голови, з жіночих очей хлинули сльози. Пісня викликала в них спогади, молоді літа замерехтіли їм перед очима душі. Василь устав.

— Гей не тужіть люди! Коби чесно жити, а старі літа такі солодонькі, такі спокійні, як пізна осінь, освічена благодатним сонічком. Ану музики! Заграйте мені дрібонької. Але такої, щоби аж усі жили задрожали. Котра з жінок хоче зі мною потанцювати?

— Я, я, я татусю...

Музики заграли, сум десь відлетів, усміхи зявилася на лицях. Василь з Настею Зарицькою закрутився і заспівав:

Ой заграйми музиченко, заграй-[ми, заграйми,
А ти люба молодичко гуляйми [гуляйми.

Раптом на порозі стала Палагна Чижик. Взялася за підбоки і заспівала:

Буйний вітер повіває,
Мій старенький знай гуляє;
Ой, коби я міру знала,
Я би кашу засипала.

Василь подивився на жінку, зложив руки у пригірщ і заспівав:

Гей, гіф! гіфа, фа!
Дві таких, ще й така!
Гей, гіф гіфа, фа!
Дві таких ще й така!...

Палагна зникла...

По весіллю Тимка Сирватки ціле село говорило, що Палагна Чижик трактувала тих, що по ню приходили знаменитою кашею. Була вона зі сливками і цукром ще засолоджена!.

президент Куліджж про англійсько-французький договір висловився прилюдно так: „Нехай ніхто не жалується, що Америка зброїться. Мусить, бо хоче дорівнати своєю фльотою обом фльотам, що тепер вже одна. Отже зброїмося“.

В Америці шалена аґітація перед виборами президента. Кандидатів на це становище є двох: „мокрий“ Смідз — і „сухий“ Гувер. Оба вони враз зі своїми партіями розвели таку аґітацію передвиборчу, якої, як пишуть амер. ґазети, не було вже з трийцять літ. Смідз має велике поводження через те, що є ґубернатором Ню-Йорку, виріс серед його мурів і є в ньому загально знаний. Та будучи через 10 літ ґубернатом тільки цього міста, він мало визнається у світовій політиці, міжнародних справах та управі державою. Другий кандидат Гувер, що є проти уживання алькоголю, („сухий“) є знаменитим політиком, що визнається у всіх справах держави, а навіть в своїм часі був міністром торговлі — значиться бувби добрим президентом. Має він однак і свої хиби. А саме є зарозумілий, певний себе, не любить нікого радитися та має дуже слабий голос. Та мимо всього дотеперішний рух передвиборчий показує, що Гувер має більше людий за собою і Смідз програє в деяких округах. Як воно буде в дійсности т. зн. хто буде президентом з них двох — це покаже недалекий час виборів.

Італія розгнівана з того приводу, що Франція і Анґлія зробили угоду відносно морських зброєнь, а Італію поминули. Дотепер ті три держави трималися разом і разом диктували усім меншим сусідам — аж ту Анґлія і Франція поступили так, якби Італії не було. Причина цего поминення Італії лежить в тому, що сі три держави хочуть для себе захопити виливи на Середземнім морі: Анґлія для того — що туди їй близче до індій, Франція має кольонії у Африці — а Італія хоче бути панею Середземного моря так як це було за старих римських часів. Отже коли Франція і Анґлія зробили спілку — Італія розсердилася і найшла і собі собі спільницю Еспанію що також хотілаби мати вплив на Середземне море. Та держава також має жаль до Франції й Анґлії. І коли Італія заговорила про морський союз — Еспанія радо на це відгукнулася. Тепер ведуться між обома державами переговори — і як тільки дасться зломати прихильність еспанського короля Альфонса до Анґлії — союз станеться фактом. Часописи европейські дивляться на ту нову спілку здивовані і питають: „В що вірити? Чи в противоєнний пакт Келльоґа — чи в ті спілки для морського зброєння, що зовсім попирати пакт той не думають“.

Австрія таки отверто признається до того, що хоче прилучитися до Німеччини. Австрійський парлямент вислав таке письмо до „Унії Парляментарної“ яка радить в Берліні: „Дайте нам нагоду висказатися отверто про злуку з Німеччиною. Просимо, щоб всі зрозуміли наше бажання і не дивилися на нього так, як це представляють. Австрія бажає зединення з Німеччиною, хоче узгіднити своє господарське життя з нею. Ми просимо представників усіх парляментів, щоб зрозуміли нас і заянялися тою справою. Хочемо мира і нам не розходиться о злиття двох народів, але о чистий інтерес“. Рівночасно майже бувший канцлер (премієр) Німеччини Маркс сказав таке: „Я твердо вірю, що вибє година, коли Австрія і Німеччина будуть одно“. Наслідком того обєднання Австрії з Німеччиною займає тепер всіх політиків европейських і мабуть недалекий час, коли Австрія прилучиться до Німців. А цікаве те, що деякі народи до недавна плакали і жебрали як поневолені, а нині, добувши свою державність коштом инших, грають ролю „моцаржів“ і противляться зединенню Австрії з Німеччиною.

Румунія не покінчила ще справи з великим шахрайством в справі нафтових піль, про яке ми писали, а вже має нове. Сталося це так: Румунія старалася о заграничну позичку, а капіталісти европейські зажадали від неї, яко заставу, виарендовання залізниць. Ті циганські залізниці були в такому стані, що їх треба було щойно упорядкувати і до цеї справи уряд покликав окрему комісію, на чолі якої стояв француз — Мосіє. Коли ж та комісія почала контролю залізниць — виявилося, що цілі міліонів леїв попропадали безслідно. Комісія зажадала відповідних документів від поодиноких дирекцій залізниць — а тоді показалося, що ціла шайка ошуканців, до якої входили і дуже визначні люди фальшувала всякі рахунки так, як їй було треба. Комісія розпочала слідство і зараз на вступі його заарештовано кількох найвищих урядників, а 20 засуспендовано в урядованню. І коли ошуканство з нафтою принесло небогато — тільки 9 міліярдів леїв втрати для держави, то шкоди тої залізничої крадіжи не даються просто обчислити. В Румунії оттак — щодня свіже злодійство. Не даром кажуть: „Що циган — то злодій“.

Всячина.

Ігуменом оо. ЧСВВ в Перемишлі іменований о. Др. Йосиф Іван Чепіль. Новий о. Ігумен по студіях в Римі і по зложенню докторату св. Богословія став професором студ. ретор. в Лаврові, де брав також ревну участь в душпастирській праці Звідси і приходить до Перемишля. Обіймає тут дуже тяжке становище, бо як звісно, перемиські оо. Василіяни не мають церкви. Наше громадянство сподіється, що новий о. Ігумен, звісний зі своєї енерґії, поборовши деякі труднощі, в як найкоросшім часі возьметься до будови церкви і доведе її до кінця. Бажаючи новому о. Ігуменови на новім становищі найкращих успіхів, просимо наше громадянство, щоб солідарно помагало в великім ділі — будові церкви на Засянню.

Гості з Канади. Цего літа відвідили Перемишль гості з Канади, а саме п. Кузик, урядовець Сипіяру, п. Фербей промисловець і п. Юліян Стецишин, ректор Інституту Петра Могили, з дружиною п. Савиною, головою „Союза Українок“ в Канаді. П-во Стецишини в повороті до Канади перебули два дні (27 і 28 серпня) в Перемишлі, звиджуючи українські інституції і познакомлюючись з тутейшими громадянами. Відси через Варшаву-Берлін-Брукселю удалися до Лондону, де 8. вересня сідають на корабель, щоби повернути домів.

Укр. Спорт. Союз у Львові, уладжує в днях 8. і 9. вересня IX. „Запоріжські Ігрища“ цего року в Перемишлі. В програму змагань входять: субота 8. IX. в саді „Дів. Інститута“ змагання в кошиківці між ЖСК. Львова і Перемишля за нагороду „С. Українок“ у Львові, початок 4 поп. Неділя: 9 IX. на спорт. площі „Сп. Стадіону“ від 9·30—12 і поп. від 3 год. змагання лег.-ат. жіночі і мужеські. До змагань лег.-атл. стають найкращі змагунки і змагуни краю. Для змагунів Перемишля і близшої околиці зголошення участи приймаються до пятниці 7. IX. на адресу: О. Сокаль, Перемишль Барська 15 „Беркут“. Змагання в оба дні відбудуться без огляду на погоду.

✝ **Марія Сербенська,** семинаристка, упокоїлася 25. серпня 1928. В. Ї. П.

IX. ЗАПОРІЖСЬКІ ІГРИЩА 8. і 9. ВЕРЕСНЯ
В ПЕРЕМИШЛІ.

Новинки.

ДОТИЧНО НОВИНКИ „САМОСУД НАД ЗЛОДІЄМ в ч. 34 „Укр. Гол“. дістаємо такі автентичні інформації: Михайло Янків постійно обкрадав кооперативу при помочі дorobленого ключа. Члени кооперативи і управа довго засідалися і не могли приловити злодія. Аж критичної ночи приловили його, трохи побили, але судово-лікарська комісія виказала, що Мих. Янків умер на серцевий удар.

РАМПА ВПАЛА НА ГОЛОВУ. Між Підбірцями а Львовом переїздила через залізничий тор фіра, на якій їхало шість осіб. Будник який заспав і нагло збудився на гуркіт поїзду, спустив так швидко і негайно рампу, що та впала на голову одного їдучих, Гринька Брезди, студ. теольоґії і трохи його не вбила. Покаліченого, з розбитою головою студента завезено до шпиталю.

ДВА ТРУПИ ВІД ГРОМУ. Ілько Павлюк і Олена Гладюк з Казимирова коло Бродів жали на полі збіже. Нагло зірвалася буря і почали бити громи. Обоє сховалися під копу, та грім вдарив в те місце і забив їх обоїх на смерть.

НА ЦВЯХ. Страшний випадок лучився в Мельниці пов. Борщів. Дволітний брататок Михайла Григорщука мандрував по подвірю, як то звичайно мала дитина. В часі тої мандрівки зайшов над діл, у якому давнійше було вапно і який не був закритий. Поховзнувшись малий Осипко впав в яму, застромився на встаючий величезний цвях і згинув.

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ. Трох бандитів напало на хату Анелі Крумгольц в Руднику над Сяном і під загрозою побоїв змусили її видати їм 110 долярів і 250 зол. Двох з них вже прилапало (Фелікс Бистшимський і Маріян Загая) а третій втік.

На ґаєвого Боднарчука з Камінки Струмилової напав якийсь Станіслав Келянський і пострілив його в руку. Розбишаку прилапано. — На полю коло Мушкатівки пов. Борщів найдено трупа вдовиці Параньки Зазуляк. На тілі в неї були сліди пострілів. Мабуть застрілено її з пімсти.

НОВА ЯЗВА. Часописи донесли, що у Греції вибухла нова незнана дотепер зараза, що шириться з нечуваною скорістю і забирає тисячі жертв. В столиці Атенах та в порті Пірей занедужало на цю недугу 300 тисяч на всіх 440 тисяч мешканців. Усякий рух торговельний і комунікаційний підупав. Грецький уряд не може дати собі ради з цею новою хоробою і звернувся о поміч до Союза Народів.

ЗАБИВ РОДИЧІВ. В Монастирках пов. Радехів жили старенькі господарі Разики, а при них проживав їх жонатий 33-літний син Іван. Якось з початку в хаті всі годилися — але в часом Іван почав від родичів домагатися віддачі маєтку, як повнолітному. Родичі не хотіли цього зробити, бо знали, що таке хліб з ласки. Тимчасом жінка Івана підюджувала мужа — а той почав знущатися над родичами і заставляв їх до тяжкої роботи. Та на тому не кінець. Онодї Іван впав нагло до хати і почав криком домагатися віддати йому господарку. Коли батько відмовив цьому — син вхопив сокиру і одним ударом обуха розлупав голову сивому батькови, а вдруґим вбив маму, що кинулася до нього. Після цього Іван втік з хати. Поліція досі його не найшла.

СМЕРТЬ у КАЛУЖІ. В селі Коцюбинчиках пов. Терновіль є на майдані баюра, щось ніби озерце де жінки перуть білля. Кілька днів тому 5-літна дочка Мороша, позіставлена без опіки завандрувала аж до тої калабані, причім пошпорталася і впала в воду. З баюри витягнено тільки трупа.

ЖЕБРИ НА ЗМІНУ. Японія має у себе богато цікавого, Останно відбувся там конґрес дідів, на якому ухвалено таке: З оглоду на те, що жебраків дуже богато — вони будуть жебрати по вулицях по три годину денно на зміну. Як бачимо і тут — поділ праці!

БІДА З ЖІНКОЮ. Большевицька німецька часопись „Роте Фане“ (Червоний Прапор) оголосила в одному з останних чисел про те, які то клопоти мав Луначарський народний комісар освіти у Берліні зі своєю жінкою. Луначарська була собі артистка якогось маленького театрику і щойно як жінка високого урядника мала змогу поїхати поза Росію, коли її чоловіка покликали до Женеви. Скромна жінка пролетара побачивши дорогі убори і золоті прикраси забаґла і собі того. Чоловік мусів купити. Швидко Луначарська почала зявлятася на балях пишна, як пава, убрана наче жінка першого ліпшого буржуя. Заграничні комуністи почали кривити носом, що пролетарка зодягається так богато і Луначарський мусів урядово оголосити, що її прикраси фальшиві а фуґро з кріликів. Настав ще гірший скиндал, коли оголосила Луначавська, що її муж бреше. Луначарський хотів виїхати, ба, коли жінка вподобала собі Берлін ліпше, як „советський рай“ і не хотіла вертати. Луначаський вернув сам, а його жіночка бавилася, гуляла і товклася самоходами. Представник большевиків звернув їй увагу, що вона робить сором большовикам — так за те трохи не викинула його за двері. Він вийшов — а за чотири дні Луначарська дістала формальний приказ з Москви, щоб опустила Берлін. Тепер вже ради не було. Вона спакувалася і виїхала. Як зустрів її чоловік, та що сказали большевики своїй делеґатці, що між буржуями чулася, як муха в меді — про те „Роте Фане“ нічого не згадує.

НЕ ДАВАЙТЕ ДІТЯМ СІРНИКІВ! Чотиролітний синок Степана Сидора в Підбірцях пов. Жидачів бавився в стодолі сірниками і підпалив її. Стодола зі збіжем згоріла. Шкода досягає вісімсот золотих. — Зноваж у Рясній польській коло Львова діти так необережно бавилися сірниками, що підпалили хату Пиха. Від нього перенісся вогонь на сусідів і на протязі чверть години 10 господарств запалало вогнем. Ледви по кількох годинах місцева і львівська вогнева сторожа опанувала і здусила вогонь.

ВОГНЕВА СТОРОЖА І ЛАСТІВКА. Як люблять в культурних краях та як шанують звірят — про те свідчить такий випадок: У Стокгольмі, столиці Швеції побачила якась бабуся, що ластівка, яка несла прядиво на будову гнізда, замоталася в нім і повисла на телеґрафічних дротах. Старенька візвала пожарну сторожу. Ця швидко приїхала, розставила драбини здіймила бідну пташину, що довго ще потім літала, ціркаючи над головами своїх спасителів. Цікаво, як у нас поступилиб в подібному випадку?

ГАРНИЙ ДАРУНОК. Андрій Бук, що служив при війську, післав своїм родичам в дарунку три ручні ґранаті та листа, у якому написав, що тими ґранатами можна добре вбити рибу на озері. Старий батько захотів зараз це випробувати, але обходився так нещасливо з ґранатом, що той вибух і покалічив і його і жінку. Обоїх відвезено до шпиталю, де Букова швидко вмерла.

ЧИ ЦЕ МАТІР? В родині робітника Гельбінґа під Віднем панувала вічна сварня між чоловіком та жінкою. Та сварня надоїла врешті так Гельбінґовій, що вона підчас неприсутности мужа задусила троє своїх дітей — а опісля сама повісилася. Муж застав, вернувши до хаг чотири зимні трупи.

ОТ І ВИЇЗДИВ! Девятьнайцятьлітному челядникови столярському Касприкови шкода було грошей на білет і він постановив переїхати з Більча до Стрия „за дурно“. Вліз отже до будки на тягаровому поїзді і доїхав на місце. Та віскакуючи в бігу попав так нещасливо під колеса ваґону, що ті відтяли йому праву ногу. Тяжко раненого перевезено до шпиталю.

УВАЖАЙТЕ! Підчас копання глини дуже часто лучаються випадки, що земля засипає неосторожних людей. Останними днями засипала в той спосіб земля Грицька Трача в Перемишлянах, що вибрався копати пісок. Трача, мимо швидкого відкопання до життя не привернено.

ПІДПАЛИВ ВІЙТА. В Завадові пов. Яворів вибух в ночі 27. серпня ц. р. пожар на обійстю війта Федька Ґвіздака, Згоріла стодола і будинки сусідів: Дубрана і Онутка. Як опісля виявилося, Ґвіздака підпалив один з його ворогів, що завзято виступав в часі виборів проти його — а побачивши, що нічого не вдіє — в той спосіб пімстився на нововибранім начальнику села.

ЗАЛІЗНИЦЯ І БАЙВОЛИ. Недалеко Баку над морем Каспійським паслося у степу, через який тягнулася штрека, стадо байволів. Поспішний поїзд, який надїхав туди не міг вже здержати бігу, впав на стовповище худоби на штреці і вискочив з шин. Трох подорожних вбилося, кільканайцять одержало рани.

ЯК ЗА ТАТАРІВ. В селі Пудоль біля Варшави жила дівчина Ядвіґа Щурковска, в якій підкохувався парубок Дороска. Тому, що дівчина про нього й чути не хотіла, постановив той пірвати її. Заїхав вечером під хату дівчини конем, а коли та вийшла, перекинув її на коня і в ноги. Дівчина одначе почала кричати і шарпатися. Сполоханий кінь пігнав в ліс, а дівчина підчас цього вдарила нагло так сильно головою о пень дерева, що забилася. Дороска, побачивши трупа налякався, викопав яму в лісі і закопав там дівчину. Та поліція дізналася про те і геройського парібка замкнули до кримінaлу.

ПРИМІРНИЙ МУЖ. Петро Бойцьо з Романівки пов. Теребовля частенько сварився з жінкою, а иноді — трафлялося — побивав її навіть. Перед кількома днями в хаті Бойців розпочалася знов сварка. Підчас ньої Бойцьо вдарив палицею жінку під груди так, що та в кілька годин пізніще вмерла. „Доброго“ мужа арештувала поліція.

ВТОПИЛАСЯ В КАЛЬВАРІЇ. Підчас останного відпусту у Кальварії Зебржидовській коло Кракова стався такий випадок: Якась селянка зпід Кельц хотіла собі набрати „чудотворної води“ з керниці. Привязала отже пляшку на довгий шнурок і спустила в низ. Та притім перехилилася занадто через цямбрину і впала до керниці. З води видобуто тільки трупа.

ЩО ТАКЕ КОРОК? Люди привикли дуже мало уваги звертати на буденні річи, дарма, що вони є нераз навіть дуже цікаві. Так і з корком. Мало хто знає, що корок, це кора з дерева, подібного до дуба. Дерево те росте в теплих краях, а найбільше в Еспанії та Портуґалії, де є його цілі гаї (1½ міліона морґів). Кору цю після того, як дерево виросте велике, здирають живцем з пня, мочуть, сушать і працюють. Дерево від того не гине, але противно: та кора, що поростає, є ще краща. Дохід одначе з коркових дерев дуже нужденний, бо щойно з трийцять-літного дерева можна здіймати кору, а відростає вона що 4—5 літ. Всеж таки богато людий жиє з того промислу. Годиться ще зазначити, що корок знаний вже був на богато літ до Христа.

НОВІ КНИЖКИ.

Ἔλπίς — Праці професорів Православного Богословського Відділу Варшавського Університету, книга II, III і IV. Warszawa 1927—1928. Від 1926 р., ц. зн. від часу закладення на варшавському університеті „Studjum Teologji Prawosławnej“ виходить науковий журнал, у якому професори цього „Studjum“ (не факультету) поміщують свої розвідки, присвячені справам православної богословії, а крім цього історії православних церков і досліди церк. слав. мови. Звичайно появляються праці 4 авторів (усіх професорів є 6): двох Українців: Проф. Огієнка (що ц. слов. мову) й В. Заїкина (історія церкви) і двох Росіян: митрополита Діонізія й Арсенієва (філософія й церк. справи.) Два інші професори, теж Росіяне, пишуть дуже мало. Для Українців найбільш цікаві праці Проф. Огієнка (Зразки Кирилицького письма, Церк. слов. правопис, Люблинські написи 1418 р.), а крім цього заслугує на увагу велика джерельна розвідка В. Заїкина про початки христіянства на Україні. До кожної книжки додано просторий відділ бібліоґрафії. Треба з натиском підчеркнути, що в статтях усіх Росіян нема ніколи найменшого натяку на потреби й становище українського православного населення під Польщею. Навпаки в журналі ввесь час говориться з надмірною прихильністю про російських православних у СРСС і про російську „тихонівську“ (на ділі чорносотенну) цекву. Це саме треба сказати про мову журналу. В двох книжках маємо по 1 укр. статті, а російських розвідок є в кожним випуску по дві. Зрештою переважає мова польська і годосить поганенька з великою скількістю похибок.

Е. Г.

Ціни збіжа: Пшениця двірська 48·50—49·50, пшениця селянська 48·00—49·00, жито галицьке 35·00—35·50, ячмінь галицький броварняний 43·50—45·50, ячмінь на мливо 28·50—30·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 32·50—33·50, кукурудза румунська 44·00—44·50, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 65·50—70·00, фасоля колірова 48·00—50·00, фасоля краса 60·00—65·00 горох пів-Вікторія 63·00—70·00, горох пільний 52·00—57·00, бобик 40·00—41·00, мішанка постівна в зерні 00·00, вика 32·00 - 35·00, сіно солодке краєве прасоване 18·00—19·00, солома прасована 5·00—5·25, гречка 40·50—43·00, льон 71.25—73·25, лубінь синій 21·50—22·50, ріпак озимий 73·00 74·00 мука пшенична 40 прц. 75·00—76·00, мука пшенична 50 прц. 76·50—78·00, мука житна 65 прц. 57·50—58·50, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 24·75—25·75, отруби пшеничні 25·25—26·75, крупи гречані 80·00—82·00 пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 52·00—54·00, пенцак 50·00—52·00, просо краєве 45·00—47·00, макухи льняні 49·00—50·00, конюшина краєва 220·00—250·00, мак синій 140·00—140·00, мак сивий 92·00—120·00. Мішки ютові виробу Страдом Варта 1·68 1·72, мішки уживані добрі 1·38—1·43.

Подяка. Тяжким горем прибиті по страті Найдорощої Сестрички і Доньки, Манюсі, цею дорогою складають найщирішу подяку Всч. Священству, особливо Всч. оо. Кормошови і Луцикови, П. Т. хорови укр. академиків і Всім, що в тій трагічній хвилі служили своєю помочею і зволили взяти участь в похороні. Іван, Іванна, Ольга, Дора і Софія Сербенські.

Загальні Збори Т-ва. „Охорона Воєнних Могил", філія в Перемишлі відбудуться в суботу дня 15. вересня 1928 р. Початок Зборів о год. 6. згл. 6·30 веч. в домівці Української Бесіди. — Виділ.

Громадяни Вовча в день праздника зложили надзв. даток на „Рідну Школу" 45·35 зл., які вислано до Централі.

Уневажнюється військову книжочку видану через П. К. У. в Перемишлі Йосифові Цимбалі урodж. в р. 1897 в Волчі дол. повіт Добромиль.

Хто на провінції або на периферії міста видержавить 1—3 морґову реальність з 1—3 кімнатною хатою (опущену можу своїм коштом невелику направу перепровадити). Зголошення до Адмін. „Укр. Гол." з поданнем чиншу за весь час під знаком: „Працьовитий".

Товар. „Союз Українок" в Перемишлі.

Подається до відома П. Т. Громадянства, що заходом цего Товариства дня 15 вересня ц. р. відчиняться черговий

Курс крою і шиття

на якому уділяться науки:

1. Крою і шиття біля
2. Крою і шиття жіночих і діточих одягів
3. Ручних робіт, як вишивок, мережання, гафту і ин.

КУРС тріватиме від 15. вересня ц. р. до 30. черьня 1929.

Учениці курсу можуть користати з науки у вечірній фахово-доповняючій школі. — Учениці, які мали би намір одержати визволення з правом отворення власної робітні, мусять відбути трилітну науку так на згаданім курсі як і у фахово-доповняючій школі.

Оплата на курсі 15 золотих місячно, наука в фахово-доповняючій школі безплатно.

Замісцеві учениці можуть знайти дешеве приміщення в бурсі „Союза Українок".

Зголошення приймає канцелярія Українського Інститута для дівчат, Татарська 4. (від год 11—1 перед пол.

АДРЕСА для листів: Курс крою ул. Татарська ч. 4.

Уневажнюється карта звільнення з війська видана через 38 п. п. в Перемишлі Миколаю Микиті урод. 1900р. в Коровниках пов. Перемишль.

Видавець і відвічальний редактор: Степан Навроцький

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.